

KSLA – våra frågor befinner sig i stormens öga

Högtidssammankomsten – Akademisekreterarens tal

Ers Majestäter

Ers Excellens

Herr statsråd

Hedersledamöter

Akademiledamöter och pristagare

Ärade gäster

Varmt välkomna till årets högtidssammankomst!

Vi är glada över att hälsa alla välkomna till ännu en Högtidssammankomst. Den här Högtidssammankomsten har ett särskilt fokus mot akademiernas roll i samhällslivet och våra näringars förmåga att kunna verka även i en mer osäker värld.

Vi är särskilt glada över att Ers Majestäter medverkar vid årets sammankomst. Vi vet bl a från den senaste Stenhammarsdagen hur engagerad Konungen är i de areella näringarnas utveckling.

I en värld där utmaningarna på samhällsnivå är betydande så spelar våra akademier en alltmer väsentlig roll. Utmaningarna vad gäller klimat och biologisk mångfald behöver hanteras både på samhälls- och företagsnivå. Vi lever i ett geopolitiskt läge där vi har att fortsatt utveckla vår försörjningsberedskap. Frågan om fakta - sanning eller osanning - behöver hanteras i den kunskapsutveckling som drivs inom olika samhällsliga sfärer.

I denna kontext ser vi att våra kungliga akademier kan spela en särskilt viktig roll i att främja kloka och kunskapsbaserade samtal i våra seminarier, rundabord och workshops. Och att vi kan driva en kunskapsutveckling baserad på såväl forskning som lärdomar från praktiken i våra näringar. När vi aktivt driver detta synsätt, skapar vi också förutsättningar för en utveckling av inte bara våra areella näringar, utan även hela samhället i en riktning mot en förstärkt demokrati, kunskapsmässig robusthet samt att viktiga perspektiv når fram till viktiga beslutsfattare på samhälls- och företagsnivå.

KSLA bygger på initiativ och arbete som drivs av våra ledamöter. Jag sa det för ett år sedan, och det gäller fortfarande - vi är både förundrade och stolta över det engagemang och arbete alla ledamöter har möjlighet att bidra med i utvecklingen av KSLAs mest angelägna frågor.

Preses har i sitt tal berättat om KSLAs uppdaterade strategiskt ramverk. Jag tänkte kommentera kort vad vi faktiskt hunnit genomföra redan under föregående år.

Hur vi omsätter ramverket i praktiken

Vår kommitté för biologisk mångfald har under året arbetat intensivt både vad gäller skogen och jordbruket. Såväl seminarier som rundabord har arrangerats. Särskilt fokus har legat på att fördjupa kunskapen kring mätningar av biologisk mångfald och hur robusthet skapas kring detta. KSLA baserar våra dialoger på välgrundade fakta.

Frågan om resurseffektivitet på samhällsnivå har lyfts i arbetet som drivits under rubriken "Bruka utan att förbruka". Där en särskild skrift tagits fram, och flera viktiga perspektiv på frågan belysts. Huvudfokus har varit hur vi kan hantera resursfrågan i de areella näringarna för att uppnå en robust framtida försörjning, både nationellt och globalt. Dvs, hur räcker klotet till för att försörja

mänskligheten. KSLA anordnade två seminarier utifrån skriften, där den senare vände sig till RIFO, Riksdagens nätverk för forskningsengagerade ledamöter.

KSLA har en kommitté som arbetar med mark- och vattenfrågor. Under året anordnades en överläggning där frågan om vår jordbruksmark var i fokus. Vi har i Sverige ett stort tryck på att använda, även vår mest produktiva, jordbruksmark för andra ändamål. Vid överläggningen gavs exempel på såväl hur andra länder t ex Tyskland, som enskilda kommuner, t ex Jönköping har arbetat för att säkra jordbruksmarkens framtid.

Vårt program för försörjningsberedskap har arbetat vidare inom fyra arbetsgrupper bland annat i samarbete med andra kungliga akademier, som IVA och Krigsvetenskapsakademien. Arbetsgrupperna inom jordbruk/livsmedel och skog/energi har genomfört seminarier med fokus mot att genomlysna vitala värdekedjor för animalieproduktion respektive energi. Det vill säga, att säkra protein respektive värme för den svenska befolkningen. En bokantologi kring historiska lärdomar kommer att slutföras under 2025.

KSLA har även gjort en studieresa till södra Finland, särskilt Nyland, där ett antal ledamöter fick ta del av ett ambitiöst program med ett antal besök på bland annat Hanaholmen/ Försörjningsberedskapscentralen samt ett antal företag och lantbruk. Ett stort värde skapas i jämförelserna mellan våra två länder. En stor eloge till ledamoten Bengt Sohlberg som stod för initiativet.

KSLA tar nu ett initiativ och startar upp ett arbete kring AI. Avsikten är att formera en överblick över utvecklingen inom de areella näringarna, samt därutöver analysera och bedöma ett antal reella aktiva case. Med fördel har vi här ett samarbete med flera av våra systemakademier.

Kommittéer, nämnder och utskott

Allt vårt arbete ryms inte under dessa rubriker. Viktigt kommittéarbete har drivits vad gäller evidens för brukande av skog, morgondagens odlingssystem samt inte minst smittsamma djursjukdomar.

En ny kommitté med fokus mot skogsproduktion i ett föränderligt klimat har startats. Här tas initiativ kring frågan hur vi kan skapa en samtidig utveckling av å ena sidan miljö- och klimatmål och å andra sidan en affärsmässig utveckling av skogsproduktionen. Ett tätt samarbete sker med IVA som har initierat ett snarlikt projekt.

Under året arrangerades i Sverige den globala skogliga forskningskongressen IUFRO i samarbete med SLU. Det var 100 år sedan den senaste kongressen i Stockholm. KSLA var en av initiativtagarna och vi ansvarade bl a för en omfattande exkursion där vi tog emot närapå 400 forskare till vår skogsfastighet i Barksätter där de fick möta forskare som presenterade våra forskningsprojekt vid gården. Spännande med så många nationaliteter i de sörmländska skogarna.

Den historiska verksamheten har under året genomfört ett stort arbete där det jordbrukspolitiska skifte som genomfördes i slutet av 80- och början av 90-talet har beskrivits och analyserats. Verket framträder som särskilt viktigt i ett skede där vi nu behöver ta nya tag för att forma en stärkt försörjningsberedskap.

Även våra utskott har varit aktiva. Utskottet för globala och europeiska frågor har fortsatt haft ett intensivt fokus mot frågan om hur beslut på EU nivå påverkar den svenska skogen. Men även ett den framtida europeiska jordbrukspolitiken har uppmärksamats. Forskningsutskottet har arbetat med

uppföljning kring den framtida forskningspolitiken och Ungdomsutskottet har tagit sig an frågan om hur vi kan stärka nyrekryteringen till de areella näringarna.

I december arrangerade vi tillsammans med Hushållningssällskapet ett samtal med Landsbygdsministern. Det är en glädje att få föra ett samtal i ett mer fritt format. Och vi ser fram emot att fortsatt kunna komma med viktiga kunskapsinspel gällande de areella näringarnas utveckling. Vi ser att det är mycket på gång både vad gäller pågående och avslutade utredningar.

Ett stort antal nyckelfrågor för de areella näringarna bereds på departement, i utredningar, hos myndigheter och på Europeanivå. KSLA har under året varit särskilt aktivt och arbetat fram ett stort antal inspel och remissvar. Här kan särskilt nämnas skogens vägvalsfrågor, där vi arrangerat ett särskilt rundabordsmöte för att ge inspel till utredningen

Landskapsmåltider

Projektet Sveriges Landskapsmåltider firades av med en konferens för mathantverkare som hölls på KSLA mot slutet av våren. Satsningen avslutas nu runt årsskiftet. Men, det blir en fortsättning med fokus mot utvecklingen av måltidsdestinationer. Här kommer Hushållningssällskapet att ta en ledande roll tillsammans med Måltidsakademien och Gastronomiska akademien, men KSLA finns med för att bidra med kunskapen från bord till jord.

Om en liten stund bjuds det till bords i Gyllene Salen. I år är det vår ledamot Ingela Stenson som har huvudansvaret. Förra året tackade vi vår hedersledamot Christina Möller för hennes insatser under tre decennier som ansvarig för måltiderna vid våra Högtidssammanskomster. I år vill vi även passa på att tacka vår ledamot Carl Jan Granqvist för hans insatser under en lika lång tidsrymd.

När vi blickar framåt

Inom KSLA ser vi att våra frågor i många fall befinner sig i stormens öga. Där vi som akademi har riktigt goda förutsättningar att fungera som en brygga mellan å ena sidan vetenskaps- eller erfarenhetsbaserad kunskapsutveckling och å andra sidan praktiska lösningar på de areella näringarnas utmaningar. Vi ser fram emot att fortsätta detta arbete.

Vi är mycket tacksamma för alla ledamöter som bidrar med sin kunskap och sitt arbete för att ta sig an våra viktiga frågor. Jag passar här på att vända mig till våra nya ledamöter och hälsa dem välkomna, inte bara som ledamöter, utan även som aktiva arbetskamrater. Vår ambition är att ni alla ska kunna finna roller i en arbetsgrupp, remissgrupp eller vid ett seminarium eller rundabord. För att allt ska fungera så har vi även ett litet, men vasst, kansli som stöttar och driver på i våra frågor.

Vi ser framför oss ett år då många viktiga avgöranden för våra näringar kommer att ske vad gäller beslut på olika nivåer. KSLA ska vara en klok kraft att räkna med i detta sammanhang.

Med detta vill jag säga att ni alla, nya såväl som sedan länge etablerade ledamöter, är varmt inbjudna att delta och medverka, inte bara ikväll, utan även till allt vi har att erbjuda under kommande år.

Tack alla för uppmärksamheten!

Peter Normark